

**Saksanseisojakerho ry
Jalostustoimikunta**

**JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
2006-2010**

**STABYHOUN
319**

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on laaja tietopaketti käsittelemästään rodusta kaikkien rodun harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Tavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliitto r.y:n jalostustieteellisen toimikunnan mallirungon ja siihen liittyvien ohjeiden pohjalta. Jalostuksen tavoiteohjelma on käsitelty Saksanseisojakerho r.y:n vuosikokouksessa 2006, mistä on hyvissä ajoin tiedotettu rotujärjestön jäseniä jäsenjulkaisu Saksanseisoja-lehden joulukuun 2005 numerossa sekä rotujärjestön internet-sivuilla. Tämän jälkeen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut rotujärjestön internet-sivuilla: www.saksanseisojakerho.fi kaikkien rodusta kiinnostuneiden tutustuttavana ja kommentoitavana hyvissä ajoin ennen vuosikokousta 2006. Vuosikokouksen roturyhmäkokouksessa tavoiteohjelma on käyty läpi ja Saksanseisojakerho r.y:n vuosikokouksessa 10.4.2006 hyväksytty jäsenistöltä tulleen palautteen mukaisesti muokattuna. Suomen Kennelliitto r.y:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymisen jälkeen tämä jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa 1.1.2006 alkaneen PEVISA-kauden, minkä jälkeen tavoiteohjelma jälleen päivitetään.

Jalostuksen tavoiteohjelma on luettavissa ja tulostettavissa Saksanseisojakerho r.y:n internet-sivuilta (www.saksanseisojakerho.fi => muut mannermaiset kanakoirat => stabyhoun) ja saatavissa myös tavoiteohjelman kokoajalta pyydettäessä.

Koonnut ja saadun palautteen mukaisesti muokannut: Susanne Ylikesti ja Salla Finnilä.

Kannen piirros: Seppo Polameri

SISÄLLYSLUETTELO

1. Yhteenveto	4
2. Rodun tausta.....	5
3. Rotujärjestön organisaatio ja sen historia	5
4. Nykytilanne.....	6
4.1 Populaation koko ja rakenne.....	6
4.1.1 Hollanti.....	6
4.1.2 Ruotsi	7
4.1.3 Tanska	8
4.2 Populaation koko ja rakenne Suomessa.....	8
4.3 Luonne ja käyttöominaisuudet.....	13
4.3.1 Luonteen testaaminen Suomessa.....	13
4.3.2 Käyttöominaisuudet	14
4.3.3 Kanakoirien erikoiskokeet (KAER).....	14
4.4 Terveys	15
4.4.1 Rodulla havaitut tai kirjallisuudessa kuvatut sairaudet	15
4.5 Ulkomuoto.....	18
4.5.1 Rotumääritelmä	18
5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta.....	20
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategia.....	20
6.1 Visio.....	21
6.2 Rodun tavoitteet.....	21
6.2.3 Rodun strategia.....	22
7.Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	23
Lähdeluettelo:	25

TAULUKOT

- Taulukko 1. Stabyhounkanta eri maissa
Taulukko 2. Rekisteröinnit vuositasolla 1991-2005
Taulukko 3. Jalostukseen käytetyt koirat 1997-2005
Taulukko 4. Käytetyt yhdistelmät 1997-2005
Taulukko 5. Näyttelykäynnit 1997-2005
Taulukko 6. Vuotuinen tehollinen populaatio 2005-2005
Taulukko 7. Jalostukseen vuosina 1997-2005 käytettyjen koirien keskinäiset lähisukulaisuussuhteet
Taulukko 8. Lonkkakuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset 1997-2005
Taulukko 9. Lonkkaindeksi
Taulukko 10. SWOT-analyysi rodun tilasta
Taulukko 11. Varautuminen tulevaisuuden ongelmiin

1. Yhteenveto

Stabyhoun on Hollannista peräisin oleva seisova lintukoira, joka kuuluu FCI:n ryhmään 7. Suomessa stabyhounien rotujärjestö on Saksanseisojakerho (SSK). Stabyhounille ominaisia käyttöominaisuuksia ovat riistaintoisen työskentely maastossa ja tarkka hajuasti, minkä lisäksi se on pehmeäsuinen riistankäsittelijä. Stabyhoun on luonteeltaan reipas, omistajaansa miellyttävä, aina parhaansa yrittävä koira. Se on iloinen ja helposti koulutettava metsästyskoira, joka sopii myös aktiiviseen perheeseen seurakoiraksi. Jotta nämä ominaisuudet voidaan säilyttää, on jalostuksessa kiinnitettävä entistä enemmän huomiota käytettävien koirien, luonteeseen, terveyteen ja käyttöominaisuuksiin.

Kotimaansa Hollannin lisäksi rotu on levinnyt muihin Euroopan maihin. Suomessa stabyhouneja on noin 100, vuosittain rekisteröidään keskimäärin kymmenen koira. Tänä päivänä stabyhounia ei käytetä alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan juuri missään maassa, edes rodun kotimaassa Hollannissa. Suomessa stabyhounit voivat osallistua kanakoirien erikoiskokeeseen, mutta Hollannissa niiltä ei vaadita käyttötulosta. Useassa maassa rotu on muuttunut näyttely- tai muuksi harrastuskoiraksi ja Suomessa lähestulkoon seurakoiraksi. Jalostuksessa suuri haaste terveyden lisäksi onkin saada syntyneitä pentuja harrastaviin kokeisiin ja mahdollisesti myös testattua niiden ominaisuuksia myös kanakoirien erikoiskokeissa.

Stabyhounien geneettinen pohja Suomessa on uusintayhdistelmien ja jalostuskoirien lähisukulaisuussuhteiden vuoksi kapea, minkä vuoksi jalostuksessa olisi suosittava tuonteja ja yksittäisen koiran pentumäärä tulisi rajoittaa enintään 21 pentuun, eikä samaa yhdistelmää tulisi uusia. Rodun turvaamiseksi mahdollisimman moni jalostuskelpoinen koira olisi käytettävä hyväksi. Matadorijalostuksen myötä tulevaisuudessa on vaarana myös sukusiitosasteen kasvu, varsinkin koko kannan keskinäinen sukulaisuus on jo suhteellisen korkealla tasolla. Lisäksi jalostustyössä on osittain lisätty määrää luonne-, terveys ja käyttöominaisuuksien kustannuksella (Taulukko 3).

Stabyhouneilla ei ole ollut PEVISA-ohjelmaa, joten jalostukseen käytettävien koirien lonkkakuvaus ei ole ollut pakollista. Vaikka rotu onkin pieni ja kevyt, lonkkiin tulisi muun terveyden ohella kiinnittää huomiota. Kuvattujen koirien määrää on saatava lisättyä, ja aktiivisen koiran tulevaisuuden turvaamiseksi lonkkakuvauksen raja- arvoksi olisi syytä asettaa C. Kahta sairasilonkkaista koira ei ole suositeltavaa yhdistää. Koiran rakenteessa täytyy kiinnittää huomiota siihen, että rakenne on terve ja alkuperäiseen käyttöön sopiva. Näyttelyharrastuksen myötä rodussa on havaittavissa puutteita koirien luuston vahvuudessa sekä arkojen koirien lisääntymistä. SSK:n tietokannan näyttelykertomusten mukaan Suomessa on näyttelyissä esitetty yhä useampia rotumääritelmän mukaan kevyitä ja arkoja koiria (ks. näyttelykertomukset, SSK:n tietokanta).

Geenipohjan laajentamiseksi ja matadorijalostuksen rajoittamiseksi jalostuksen tavoiteohjelmassa suositetaan yhdelle koiralle enimmäisjälkeläismääräksi 21 rekisteröityä pentua Suomessa siten, että jalostustoimikunta ei suosittele saman yhdistelmän uusimista. Jalostuksen tavoitteena on laajentaa rodun geenipohjaa jalostuksen pitkäjänteisyyden sekä koirien terveyden ja elinvoiman turvaamiseksi. Pienissä populaatioissa tulisi välttää myös tarpeetonta sukusiitosta sekä pyrkiä pitämään koko populaation keskimääräinen sukusiitosaste alhaalla. Jalostukseen tulee käyttää vain terveydeltään ja luonteeltaan hyviä koiria siten, että käyttökelpoinen materiaali hyödynnetään mahdollisimman tarkoin ja tasaisesti. Rodun hyvät ominaisuudet on pyrittävä säilyttämään.

2. Rodun tausta

Stabyhoun rotua on kasvatettu 1600-luvulta Alankomaiden pohjoisimmassa osassa Länsi-Friisimaalla, joskin kirjalliset lähteet ulottuvat vain 1800-luvun alkupuolelle. On todennäköistä, että rotu polveutuu pitkäkarvaisista seisojista, joita vietiin Ranskasta Alankomaihin 1500-luvulla. Stabyhounia kuvataan hyvänä metsästyskoirana, joka on hieno seisoja ja pehmeäsuinen noutaja. Se on myös viehättävä seurakoira, joka kuitenkin menetti suosiota 1800-luvulla, eikä ole siitä koskaan oikein toipunut. Stabyhoun hyväksyttiin virallisesti Alankomaissa roduksi vuonna 1942. Hollannin staby- ja wetterhounyhdistys perustettiin vuonna 1947. Rotu on harvinainen kotimaansa ulkopuolella.

3. Rotujärjestön organisaatio ja sen historia

Stabyhoun kuuluu mannermaisten seisotarotujen yhteiseen rotujärjestön, Saksanseisojakerho ry:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho on perustettu vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoitettiin 27 saksanseisojien harrastajaa. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvan rotujärjestön jäsenluku on noin 2 200.

Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain joko lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisoja, mutta nyt (2005) on Suomessa jo 21 erilaista mannermaista kanakoira-rotua tai rotumuunnosta. Rotuihin rekisteröidään vuosittain yhteensä 600-800 uutta pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on ylläpitää ja kehittää mannermaisia seisotarotuja metsästyksen monitoimikoirana ja edistää muutoinkin kanakoira-harrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisoja-lehteä sekä näyttely- ja koetulokset sisältävää vuosikirjaa. Kerho ohjaa edustamiensa rotujensa jalostusta sekä pyrkii torjumaan niiden terveydentilaa horjuttavia perinnöllisiä vikoja.

Saksanseisojakerhon hallitukseen kuuluu 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta sekä tietojenkäsittelytoimikunta. Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäsensihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuhenkilö.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnassa on 9 jäsentä. Jalostusneuvot valitsee Saksanseisojakerhon vuosikokous. Valtarotujen, lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonta työllistää suurimman osan toimikunnan jäsenistä: lk- saksanseisoja 3 jalostusneuvojaa, kk-saksanseisoja 3 jalostusneuvojaa, bretoni 1 jalostusneuvoja, münsterinseisotat sekä pitkäkarvaisen saksanseisojan 1 jalostusneuvoja, muut jäljellä jäävät rodut 1 jalostusneuvoja. Saksanseisojakerho r.y:n sääntöjen mukaan rotu saa oman jalostusneuvon, kun rekisteröityjen pentujen määrä ylittää 50 pentua / vuosi. Pienempien, mutta Suomeen jo vakiintuneiden rotujen (pitkäkarvainen saksanseisoja, unkarinvizslat, korthalsingriffoni, bracco italiano, spinone, weimarinseisotat ja stabyhoun) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa jalostustoimikunnan kullekin rodulle valitsema pentuvälittäjä.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet ja seuraa rotujemme tilaa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelmässä nuorten koirien ikäluokkakat-

selmusta Junkkaria vuosittain, vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä sekä vastaa joka toinen vuosi pidettävän jalostuskatselmuksen järjestelyistä. Tämän lisäksi jalostustoimikunta kerää ja jakaa harrastajien avulla tietoa rotujärjestön alaisista roduista.

4. Nykytilanne

Jalostustyö on nykyisellään usein liian ulkomuotopainotteista terveyden, luonteen ja ominaisuuksien sijasta. Jalostukseen vuosina 1997-2005 käytetyistä koirista ei ole yhdenkään koiran käyttöominaisuuksia testattu KAER-kokeissa, joskin rotu on myös kotimaassaan, Hollannissa, lähes täysin seurakoirana. Suomessa jalostukseen on käytetty sairasonkkaisia koiria, ja joissain yhdistelmissä jälkeläisnäyttö näyttelyiden, kokeiden ja terveystulosten suhteen on ollut puutteellista ennen koiran jatkojalostuskäyttöä. Käyttöominaisuuksien jalostaminen vaikuttaa myös koiran luonteeseen. Stabyhoun on monipuolinen metsästyskoira, ja näiden ominaisuuksien säilyttämiseksi mahdollisimman monen yksilön käyttöominaisuuksien testaaminen olisi tärkeää.

Rodun ongelmana Suomessa on pieni geneettinen populaatio. Matadorijalostuksen vuoksi suuri osa suomalaisista stabyhouneista ovat keskenään sukua, ja tulevaisuudessa sukutaulultaan sopivien yhdistelmien löytäminen ilman tuonteja tulee olemaan vaikeaa. Näyttelyissä palkittavien yksilöiden suhteen pitäisi ulkomuodon ja rotutyypillisyyden lisäksi huomioida erityisesti myös se, että koirat ovat rakenteeltaan terveitä ja soveltuvat alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Jotta rotu säilyisi hyvänä perhekoirana, koirien luonteeseen on kiinnitettävä enemmän huomiota: koirat eivät saa olla luonteeltaan arkoja tai epäluuloisia. Terveys ja luonne ovat jalostuksessa tärkeitä.

4.1 Populaation koko ja rakenne

Ensimmäiset stabyhounit on tuotu Suomeen 1980-luvun lopussa ja 1990-luvun alussa Hollannista. Suomessa stabyhounia on noin 100. Tuonteja on tapahtunut Hollannista, Ruotsista, Belgiasta ja Tanskasta. Stabyhounia on viety Ruotsiin.

Taulukko 1. Stabyhounkanta eri maissa.

	Koiria	Metsästyskäytössä	Erityisiä terveysongelmia
Hollanti	3 500 - 4 000	n. 40	Kyynärnivelen dysplasia, sydänsairaudet
Ruotsi	295	Jonkin verran	-
Tanska	<100	n. 10	Lonkkanivelen dysplasia, sydänsairaudet
Suomi	114	1	-

Tiedot ovat arvioita ja perustuvat ko. maan kasvattajilta, rotujärjestöltä tai rotua harrastavilta yhdistyksiltä saatuihin tietoihin. Tietoihin on arvioitu viimeiset 4-6 vuotta.

4.1.1 Hollanti

Hollannissa on noin 3 500-4 000 stabyhounia. Vuosittain syntyy noin 50 pentuetta. Metsästyskäytössä on noin 40 koiraa, joista 10 osallistuu myös virallisiin kokeisiin ja tapahtumiin. Koirien keskimääräinen elinikä on 10-12 vuotta ja keskimääräinen pentuekoko 6-7.

Hollannin stabyhounkerhon sääntöjen mukaan jalostuskoiralta vaaditaan lonkkakuvaustulos sekä kaksi näyttelytulosta stabyhounien jalostuskatselmuksessa rodun erikoistuomareilta, joita koulu-

tetaan kerran neljässä vuodessa järjestettävissä koulutuksissa. Jalostuskatselmuksessa koira mitataan ja sen rakenteen ja liikkeiden ominaisuudet kirjataan tarkasti ylös. Rakennetta tarkastellaan etenkin terveyden kannalta. Tämän lisäksi koirista täytetään terveystyökirja.

Jalostuskelpoisuusvaatimuksena on näyttelyn laatuarvostelutulos ”erinomainen” tai ”erittäin hyvä”. Valtaosa jalostukseen käytetyistä koirista on A- tai B-lonkkaisia, mutta myös joitain C-lonkkaisia on käytetty. Uros saa astua elämänsä aikana vain kahdeksan kertaa, joista ensimmäinen astutus yleensä 2-3 vuoden iässä. Narttua saa pennuttaa enintään viisi kertaa, ja ensimmäisen pennutuksen yläikäraja on terveystyökirjasta viisi vuotta.

Valtaosa hollantilaisista stabyhounkasvattajista kuuluu rotukerhoon, jonka jäsenenä he ovat sitoutuneet noudattamaan koirien myynnissä kerhon sopimusta. Sopimuksen mukaan pennunostajalle palautetaan pennun hinta, jos siinä ennen kuuden kuukauden ikää ilmenee perinnöllinen sairaus, kuten kyynärnivelen dysplasia. Jos sairaus ilmenee 6-12 kk iässä, hinnasta palautetaan puolet. Hollantilaisten stabyhounien terveys onkin parantunut huomattavasti: aikaisemmin ongelmana ollut epilepsia on vähentynyt tiukkojen jalostusvalintojen myötä, joskin Hollannissa on vielä linjoja, joissa on sairaita koiria tai kantajia. Lonkkatilanne on viimeisen 20 vuoden aikana parantunut koko ajan ja samoin sydänsairauksien määrä on laskenut. Silmäongelmia on ollut jonkin verran: on todettu yksittäisiä tapauksia kaihia ja PRA:ta. Vuosittain syntyy 6-7 pentua, joilla todetaan kyynärnivelen dysplasia, mikä onkin lonkkavikaa yleisempi ongelma. Terveystilastoinnin takia kasvattajia kannustetaan ilmoittamaan myös ennen luovutusikää ilmenneet terveystyöongelmat.

Stabyhounkerhon jalostustoimikunta laskee suunnitelluille yhdistelmille sukusiitosprosentin, jonka täytyy neljän sukupolven mukaan olla alle 10%. Lisäksi toimikunta tarkistaa, ettei uroksen ja nartun taustoissa tai jälkeläisissä ole esiintynyt molemmilla samoja terveystyöongelmia, kuten epilepsiaa tai kyynärnivelen dysplasiaa. Tiukan jalostusvalinnan ja pentuemäärän rajauksen avulla perinnöllisten sairauksien määrä on saatu vähenemään, lonkka- ja kyynärniveldysplasiatilanne parantumaan, ja yleensä ottaen koirien luonne ja terveys paremmaksi. Lisäksi Hollannissa on nykyään useita eri linjoja, jotka eivät ole toisilleen sukua. Ongelmana tosin on, kuten muillakin pienillä rodulla, että geenettinen pohja on kaikista huolimatta pieni, minkä vuoksi kasvattajien vastuu yhdistelmiä valitessa korostuu entisestään.

4.1.2 Ruotsi

Ruotsissa on noin 350 stabyhounia (toukokuu 2006). Ruotsissa stabyhounille on tehty jalostuksen tavoiteohjelma.

1. Pyritään säilyttämään rodun ominaispiirteet.
2. Molempien vanhempien on oltava astutushetkellä vähintään 2-vuotiaita.
3. Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla terveitä lonkkanivelen dysplasiasta, lonkkakuvaustulos A tai B.
4. Jalostukseen käytettävien ruotsalaisten stabyhounien kyynärkuvaustulosten tulee olla UA (utan anmärkning).
5. Vähintään laatuarvostelun toinen palkinto näyttelystä.
6. Samaa yhdistelmää ei saa uusia.
7. Ruotsalaissyntyisellä uroksella saa olla enintään kolme pentuetta (ulkomailla rekisteröityjä pentueita ei lasketa)
8. Ruotsalaissyntyisellä uroksella saa olla enintään yksi ruotsalainen astutus kalenterivuoden aikana.
9. Jalostukseen käytetään vain terveitä ja hyväluonteisia koiria.
10. Ennen kuin narttua käytetään jalostukseen uudestaan, aikaisemman pentueen taso täytyy

arvioida (yli 12 kk iässä) lonkkien, kyynärpäiden, luonteen ja ulkomuodon suhteen.

11. Kasvattajan täytyy kerran vuodessa täyttää terveystarkastus kasvattamistaan koirista. (Laadittu Svenska Stabyhounklubbenin jalostuspäivillä. Tarkastettu vuosikokouksessa 2005 ja 2006)

Syy siihen, että kerho yhdessä jäseniensä kanssa on päättänyt näin tiukkaan jalostusohjelmaan on se, että Ruotsissa stabyhoun on pieni rotu ja on tärkeää, että jalostus lähtee mahdollisimman oikeaan suuntaan heti alusta alkaen. Lisäksi ruotsalaiset pitävät tärkeänä, että linjasiitosta ei käytetä, jotta saadaan tulevaisuutta varten mahdollisimman hyvä ja laaja pohja. Tämän vuoksi moni kasvattaja käy astuttamassa koiransa Hollannissa saadakseen Ruotsiin mahdollisimman paljon uutta verta. Ruotsissa stabyhounia käytetään jonkin verran metsästyksen niin seisojana kuin noutajajakin. Erityisesti rotu on kunnostautunut jäljellä.

4.1.3 Tanska

Tanskan stabyhoun kerhon mukaan stabyhouneja on rekisteröity Tanskassa seuraavasti (rekisteröintien kokonaismäärä/tuonnit): 2001, 7/1; 2002, 16/2; 2003, 19/1; 2004, 21/1, eli yhteensä 63 koira. Yhteensä stabyhouneja on noin sata. Tanskassa noin kymmenen stabyhounia on metsästyskäytössä. Lonkkakuvaustulokset vaihtelevat A-D välillä, joten lonkkavikaa pidetään riskitekijänä. Lisäksi yksittäisillä koirilla on raportoitu olevan sydänvikoja, lonkkavaivoja ja yksi pentu on lopetettu tasapainohäiriöiden vuoksi. Valtaosa tanskalaisista stabyhounien omistajista kuuluu rotukerhoon, joka tekee terveystarkastuksen joka vuosi. Tanskassa jalostuksessa korostetaan erityisesti terveyttä ja hyvää luonnetta.

4.2 Populaation koko ja rakenne Suomessa

Ensimmäiset stabyhounit tuotiin Suomeen 1980 luvun lopulla, ensimmäinen pentue syntyi 1997. Kanta alkoi kasvaa vuonna 2001, minkä jälkeen pentueita on ollut keskimäärin 2 kpl/vuosi. Kannan nopean kasvun vuoksi koirien keskinäinen sukulaisuusaste voi vaikeuttaa jalostustyötä tulevaisuudessa.

Taulukko 2. Stabyhounien rekisteröinnit Suomessa vuodesta 1991 - 2005.

Vuosi	Narttu	Uros	Pentueet	Yht	T-nart	T-uross	T-yht.	Kaikki
1991	-	-	-	-	1	1	2	2
1994	-	-	-	-	1	1	2	2
1995	-	-	-	-	2	1	3	3
1996	-	-	-	-	4	-	4	4
1997	4	4	1	8	1	-	1	9
1998	5	3	1	8	-	-	-	8
2000	4	3	1	7	-	-	-	7
2001	7	12	3	20	-	1	1	21
2002	6	4	2	10	-	-	-	10
2003	5	4	2	9	-	-	-	9
2004	10	3	2	13	1	1	2	15
2005	12	12	4	24	-	-	-	24
Yhteensä								114

(Suomen kennelliitto r.y.-tilastokooste, Saksanseisojakerho r.y.-tietokanta)

Vuosittain on rekisteröity keskimäärin noin 10 koira. Tuontikoirien määrää on lisättävä geenipohjan laajentamiseksi.

Taulukko 3. Jalostukseen käytetyt koirat 1997- 2005.

Urokset	Pentueita	Pentuja	% kai- kista	Lonkka-ku- vattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälkeläisiä
Canto	7	36	36	1	3
Ceasar Bauke v. Rinas- burch	2	14	14	2	0
Duke-Dunmore	2	12	12	3	5
Cassidy v. Maarheez's Hof	1	8	8	1	0
Häromi's Lotus L L Of Anne	1	7	7	0	0
Häromi's James Bond Of Duke	1	6	6	0	0
Addik Fan't Gaelefjild	1	8	8	2	0
Rimme Fan't Paradijske	1	8	8	4	4
Yhteensä	16	99		13	12
Nartut	Pentueita	Pentuja	% kai- kista	Lonkka-ku- vattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälkeläisiä
Nordwart Adella	4	25	25	2	1
Ulbe Fan't Paradijske	3	23	23	6	4
Nordwart Belina	3	18	18	3	5
Hazebad Sunny Floris	2	15	15	1	0
Applehill's Antares	1	7	7	0	1
Hazebad Corvus Shan	1	5	5	0	0
Nordwart Baena	1	4	4	1	1
Applehill's Apokalypsi	1	2	2	0	0
Yhteensä	16	99		13	12

Lonkkakuvattujen määrä perustuu SKK:n tietokannassa 7.11.2005 oleviin tuloksiin.

Taulukoista 3 ja 4 on nähtävissä, että Suomessa on käytetty yhtä urosta (Canto) seitsemän kertaa, näistä kolme samalle (Nordwart Adella) nartulle ja neljä kertaa Nordwart Adellan lähisukulaisille nartuille. Tämän on johtanut siihen, että suurin osa suomalaisesta rodun kannasta on läheistä sukua keskenään (Taulukko 7). Pienessä kannassa yksittäisen koiran jälkeläisten prosenttiosuus nousee nopeasti. Tämän vuoksi täytyykin yksittäisten koirien kohdalla katsoa myös niiden pentujen määrää. Pienessä rodussa yksittäisen koiran pentumäärä olisi hyvä rajoittaa 21 pentuun. Pentumäärien lisäksi huomiota tulee kiinnittää myös koirien keskinäisiin lähisukulaisuussuhteisiin (Taulukko 7), mikä antaa myös osviittaa siitä, paljonko yksittäisellä koiralla on jälkeläisiä toisessa polvessa.

Taulukko 4. Käytetyt yhdistelmät 1995-2005.

Isä	Emä	Pentueita	Pentuja	Lonkka-kuvattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälkeläisiä
HÄROMI'S LOTUS L L OF ANNE (A)	HAZEBAD SUNNY FLORIS (B)	1	7	0	0
CASSIDY V. MAARHEEZ'S HOF CANTO (B)	HAZEBAD SUNNY FLORIS (B)	1	8	1	0
CANTO (B)	HAZEBAD CORVUS SHAN* (B)	1	5	0	0
HÄROMI'S JAMES BOND OF DUKE (A)	NORDWART BELINA (C)	1	6	0	0
CANTO (B)	NORDWART ADELLA* (B)	3	18	0	1
CANTO (B)	APPLEHILL'S APOKALYPSI* (C)	1	2	0	0
CEASAR BAUKE V. RINASBURCH (C)	NORDWART ADELLA* (B)	1	7	2	0
CANTO (B)	APPLEHILL'S ANTARES (D)	1	7	0	1
CEASAR BAUKE V. RINASBURCH (C)	ULBE FAN 'T PARADIJSKE (C)	1	7	0	0
CANTO (B)	NORDWART BAENA (C)	1	4	1	1
DUKE-DUNMORE (A)	NORDWART BELINA (C)	2	12	3	5
RIMME FAN 'T PARADIJSKE (D)	ULBE FAN 'T PARADIJSKE (C)	1	8	4	4
ADDIK FAN 'T GAELEFJILD (A)	ULBE FAN 'T PARADIJSKE (C)	1	8	2	0

Suomen stabyhounkannassa on huomattavaa yhden matadoriuroksen ja kahden nartun käyttö vuosina 1997-2005 (Taulukko 3). Tämän lisäksi jalostukseen on käytetty samasta isä- tai emälinjasta useampia koiria tai sisaruksia (Taulukko7). Rodun terveyden ja elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että geneettinen pohja on mahdollisimman laaja. Tämä tarkoittaa sitä, että mahdollisimman moni jalostuskelpoinen yksilö tulisi käyttää jalostukseen. Samoin kannan tulisi koostua mahdollisimman paljon koirista, jotka eivät ole sukua keskenään. Tämän vuoksi pienissä roduissa uusintayhdistelmä on vain harvoin perusteltua. Uusintayhdistelmissä jälkeläisnäytöt puuttuvat lähes täysin sekä näyttely- että lonkkatulosten osalta. Samoin jälkeläisnäyttöä olisi hyvä maltaa odottaa ennen koiran jatkojalostuskäyttöä. Suomalaisen stabyhoun-kasvatuksen alkuaikoina on tehty kaksi yhdistelmää, joissa molemmat vanhemmat ovat sairasloukkaisia.

Suomessa on vuosina 1997-2005 käytetty jalostukseen 8 urosta ja 8 narttua. Nartuista 4 oli palkittu näyttelyissä, 4 ei ole käynyt näyttelyissä. Uroksista 5 oli käynyt näyttelyissä, joista 2 yhden kerran, 3 ei ole käynyt näyttelyissä. Eniten käytetty uros on käynyt näyttelyssä vain kerran. Jalostuskoiran vaatimukseen kuuluu vähintään näyttelypalkinto H, joka ei saa kuitenkaan olla huonosta luonteesta johtuva. Kaikki jalostukseen käytetyt ja näyttelyssä käyneet koirat eivät täytä tätä vaatimusta.

Taulukko 5. Näyttelykäynnit vuosina 2000-2005

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Näyttelykäynnit	46	26	32	23	18	5*
Koiria	7	7	10	6	9	3*

*Kaikkia vuoden tuloksia ei ole taulukon tekohetkellä kirjattu. Lähde: Kennelliiton Koiranet ja SSK:n tietokannat.

Näyttelykäyntien määrä rekisteröinteihin nähden on hyvä, mutta näyttelyissä käyneiden koirien määrä on pieni. Kennelliiton tietokannan mukaan on useampia kokonaisia pentueita, joista yksi-

kään koira ei ole käynyt näyttelyissä. Olisi hyvä, jos mahdollisimman monesta koirasta olisi ulkomuotoarviointi, varsinkin ennen koiran jalostus- tai jatkojalostuskäyttöä. Jalostukseen tulisi käyttää vain koiria, joilla on näyttelystä vähintään laatuarvostelu hyvä, joka ei johdu huonosta luonteesta.

Vuosina 1997-2005 syntyneistä pentueista kaksi on ollut puolisisarparituksia, muiden pentueiden sukusiitosaste on SKK:n tietokannan mukaan 0. On kuitenkin huomattavaa, että osa jalostukseen käytetyistä koirista on sukua toisilleen. Sukusiitosasteen kasvaessa geneettinen muuntelu vähenee ja haitalliset, resessiivisesti periytyvät geenialleelit pääsevät yleistymään. Tämä lisää perinnöllisten vikojen ja sairauksien riskiä.

Jalostuksessa onkin geneettisen pohjan vuoksi huomioitava matadorikoirien lisäksi myös linjat, joista useampia koiria on käytetty jalostukseen. Pentueita on vuosina 1997-2005 ollut 16. Pentueissa on ollut keskimäärin 6 pentua. Huomattavaa on tiettyjen linjojen ylikäyttö ja matadorinarttu- ja uros, joiden jalostuskäyttöön ja sukutauluissa esiintymiseen on kiinnitettävä tulevaisuudessa huomiota. Suomen Kennelliiton mukaan valtaroduilla riskinä voidaan pitää jo yli 3-5 prosentin jälkeläismäärää yhdeltä koiralta yhden sukupolven (4 vuotta) aikana, stabyhounneilla tavoiteltava määrä olisi alle 21 pentua/koira.

Eläinpopulaation eli kannan geneettistä rakennetta voidaan kuvata tehollisen populaatiokoon käsitteellä. Tehollinen populaatiokoko on sitä pienempi, mitä pienempää osaa rodun kannasta käytetään jalostukseen. Mitä pienempi tehollinen populaatiokoko, sitä nopeammin kannan geneettinen pohja pienenee ja sisäsiittoisuuden mukanaan tuomat riskit kasvavat. Tehollinen populaatio määrittää jalostuspohjan laajuuden ja sitä kautta sukusiitoskertoimen kasvunopeuden ja alleelihävikin populaatiossa. Siitoskoirien sukupuolijakauma vaikuttaa tähän lukuun, jonka minimissään tulisi olla 200 jalostuskoiraa. Tehollisen koon ollessa alle 30 populaatio on erittäin haavoittuvassa tilassa. Jalostukseen käytettyjen koirien pieni määrä tarkoittaa, että tehollinen populaatio on vain 17. Tehollinen populaatio on laskettu kaavalla $4 \cdot Nm \cdot Nr / (Nm + Nr)$, jossa Nr on jalostusnarttujen lukumäärä, Nm jalostusurosten lukumäärä ja aikavälinä on yksi sukupolvi, eli 4 vuotta (kaava olettaa koirille tasaiset jälkeläismäärät). Kaava kuvaa kuitenkin ideaalipopulaatiota, ja stabyhounneilla laskettu tehollinen populaatio lienee huomattavasti pienempi koirien keskinäisten sukulaisuussuhteiden vuoksi (Taulukko 7).

Kennelliiton Koiranet antaa vuotuisiksi teholliseksi populaatioksi:

Taulukko 6. Stabyhounin vuotuinen tehollinen populaatio Suomessa 2001-2005.

2000	2001	2002	2003	2004	2005
2	6	4	3	4	7

Populaation tehollisen koon laskeminen ei kuitenkaan ole mielekästä pienelle kannalle, jossa suuri osa jalostuskoirista tulee Suomen kannan ulkopuolelta. Tärkeämpää onkin tarkastella jalostukseen käytettyjen koirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita ja uusintayhdistelmien määrää.

Taulukko 7. Jalostukseen vuosina 2000-2005 käytettyjen koirien keskinäiset lähisukulaisuussuhteet.

VANHEMMAT-JÄLKEÄINEN			
Vanhempi	Jälkeläinen	Pentuja kaikista	% kaikista
e. ULBE FAN 'T PARADIJSKE	NORDWART ADELLA	25/83	30
e. ULBE FAN 'T PARADIJSKE	NORDWART BELINA NORDWART BAENA	18/83 4/83	22 5
e. NORDWART BELINA i. DUKE-DUNMORE	HAZEBAD SUNNY FLORIS	15/83	18
e. HAZEBAD SUNNY FLORIS i. CASSIDY V. MAARHEEZ'S HOF	HAZEBAD CORVUS SHAN	5/83	6
e. NORDWART ADELLA i. CEASAR BAUKE V. RINASBURCH	APPLEHILL'S ANTARES APPLEHILL'S APOKALYPSI	7/83 2/83	8 2
i. DUKE-DUNMORE	HÄROMI'S JAMES BOND OF DUKE	6/83	7
	Yhteensä	83	
TÄYSSISARUKSIA			
Yhteiset vanhemmat	Täyssisarukset		
e. ULBE FAN 'T PARADIJSKE i. RIMME FAN 'T PARADIJSKE*	NORDWART BELINA NORDWART BAENA	18/83 4/83	22 5 Yhteensä 27
e. NORTWART ADELLA i. CEASAR BAUKE V. RINASBURCH	APPLEHILL'S ANTARES APPLEHILL'S APOKALYPSI	7/83 2/83	8 2 Yhteensä 10
	Yhteensä	31/83	37 %
PUOLISISARUKSIA			
Yhteinen vanhempi	Puolisisarukset		
i. ANNE-DJULRE V.D. KRAAY HEIDE	CASSIDY V. MAARHEEZ'S HOF HÄROMI'S LOTUS L L OF ANNE	8/83 7/83	10 8 Yhteensä 18
e. ULBE FAN 'T PARADIJSKE	NORDWART ADELLA NORDWART BELINA NORDWART BAENA	25/83 18/83 4/83	30 22 5 Yhteensä 55
i. DUKE-DUNMORE	HAZEBAD SUNNY FLORIS HÄROMI'S JAMES BOND OF DUKE	15/83 6/83	18 7 Yhteensä 25
	Yhteensä	83/83	98 %

*Koiraa ei ole käytetty jalostukseen vuosina 2000–2005

Taulukossa on listattu vuosina 2000–2005 jalostukseen käytettyjen koirien keskinäiset lähisukulaisuussuhteet ja koirien jälkeläisten osuus kaikista vuosina 2000–2005 syntyneistä pennuista. Huom! Samat koirat toistuvat useammassa luokassa, joten eri luokkien kokonaismäärät eivät ole suoraan verrannolliset.

Taulukoista 3, 4 ja 7 on nähtävissä, että Suomessa on käytetty yhtä urosta seitsemän kertaa, näistä kolme kertaa samalle nartulle ja neljä kertaa lähisukulaisille nartuille. Tämä on johtanut siihen, että suurin osa suomalaisesta rodun kannasta on läheistä sukua keskenään (Taulukko 7). Viimeisen viiden vuoden aikana käytetyistä uroksista ainoastaan Canton jälkeläiset tai sukulaiset eivät ole lisääntyneet vielä Suomessa. Cantolla on kuitenkin viimeisen viiden vuoden aikana rekisteröity 36 pentua, jotka ovat lisääntymisikäisiä tai tulossa lisääntymisikään, mikä tarkoittaa, että ilman järjestelmällistä tuontikoirien jalostuskäyttöä Suomen stabyhounien keskinäinen sukulaisuusaste tulee lisääntymään.

Nartuilla jalostukseen käytettyjen koirien keskinäinen sukulaisuus on sikäli pahempi, että viimeisen viiden vuoden aikana jalostukseen käytetyistä narttulinjoista on käytetty useampaa koiraa. Lisäksi Ulbe Fan'T Paradijske ja Rimme Fan'T Paradijske ovat serkuksia. Nartuilla taulukossa 7 näkyy enimmillään viisi sukupolvea: Ulbe Fan'T Paradijske, Nordward Belina, Hazebad Sunny Floris, Hazebad Corvus Shan, Applehill's Antares/Apokalypsi, jossa kolmannessa sukupolvessa ollaan jo vuonna 2001.

Suomen Kennelliiton mukaan yksittäisten koirien liikkakäytöksi voidaan lukea yli 10 % osuudet kahtena edellisenä vuonna syntyneistä pennuista tai yli 5 % osuudet *yhtä* sukupolvea kohden eli noin neljänä peräkkäisenä vuonna syntyneistä. Koska kyseessä on määrällisesti pieni rotu, prosenttimääriä ei tulisi soveltaa suoraan sellaisenaan. Suuntaa-antavaa on kuitenkin se, että vuosina 1997-2005, eli noin *kahden* sukupolven aikana jalostukseen käytetyistä nartuista vain kolmen nartun pentumäärä on 5 % tai alle. Uroksista viiden prosentin rajan ylittää jokainen.

Koska viimeisen viiden vuoden aikana käytetyt urokset ja nartut tulevat pääosin muutamasta sukulinjasta ja ovat sukua sekä keskenään että osittain käytettyjen urosten kanssa, on rodun terveyden säilyttämiseksi geenipohjaa välttämättömästi laajentaa ennakkoluulottomasti suosimalla tuontikoiria. Rodun suosio on lisääntynyt viime vuosina, eikä kasvatustyö geenipohjan laajuuden ja jatkuvuuden suhteen ole pysynyt kasvussa mukana. Koska kanta on pieni, on suositeltavaa, että yhdistelmissä pyritään laajentamaan geenipohjaa, mikä tarkoittaa käytännössä, että yhdistelmiä ei tulisi uusia ja yhden koiran pentumäärä tulee rajoittaa alle 21 jälkeläiseen siten, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

4.3 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.3.1 Luonteen testaaminen Suomessa

Seisojan luonneominaisuuksien ensimmäinen ja tärkein lähtökohta on, ettei ole hyvää metsästyskoiraa ilman hyvää luonnetta. Tavoiteltavan luonteen profiili on rodunomaisen käyttötarkoituksen mukainen.

Luonneominaisuuksien kohdalla tavoitellaan rodunomaista erityispiirteiden säilyttämistä. Tämä ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa KAER-kokeiden mukaiselle metsästykselle. Seisojan luonteen tulee olla sosiaalinen, koulutuskelpoinen, yhteistyöhaluinen ja yhteiskuntakelpoinen. kaikkia näistä poikkeavia ominaisuuksia on pidettävä virheinä, erityisesti silloin, kun ne haittaavat metsästyksellistä käyttöä.

Jalostuksen vastuuhenkilöt seuraavat kokeissa, testeissä ja näyttelyissä rodun esille tulleita ominaisuuksia ja käyttäytymistä, tiedottaen niistä kasvattajia ja harrastajia.

Saksanseisojakerhon hallitus on vuonna 2004 perustanut työryhmän pohtimaan saksanseisojille sovelletun luonnetestin kehittämistä Suomeen. Työryhmän puheenjohtajana toimii Jukka Rouhiainen. Vaikka stabyhounilta ei vaadita käyttötulosta rodun kotimaassa, koiran käyttö- ja luonneominaisuudet on hyvä testata KAER-kokeessa. Jalostukseen ei tule käyttää arkoja tai aggressiivisia koiria.

Stabyhoun tulee olla luonteeltaan tottelevainen, rauhallinen, lempeä ja kärsivällinen, perheeseensä syvästi kiintynyt ja haluaa miellyttää omistajaansa. Stabyhounia on myös verrattu syntyjään frii-

siläiseen asukkaaseen, joka on itsepäinen, rehellinen ja suora, sosiaalinen ja hiljainen, ystävällinen, mutta hieman varautunut vieraita kohtaan.

4.3.2 Käyttöominaisuudet

Stabyhoun kuuluu FCI:n ryhmään 7 ja on seisova lintukoira. Mannermaisten seisojien käyttöominaisuuksia testataan Suomessa kanakoirien erikoiskokeessa. Rodun alkuperämaassa, Hollannissa, stabyhoun ei ole juurikaan enää metsästyskäytössä, ja Suomessakin valtaosa stabyhouneista on seura- tai harrastuskoirana. Ruotsissa stabyhounia on käytetty jonkin verran seisojana ja noutajana, minkä lisäksi rodun edustajat ovat kunnostautuneet jäljellä. Suomessa stabyhounin metsästysominaisuuksia voidaan mitata kanakoirien erikoiskokeessa.

4.3.3 Kanakoirien erikoiskokeet (KAER)

Kanakoirien erikoiskokeet ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on kanakoirien jalostusta varten saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista ja edistää koirien metsästyskäyttöä.

Kokeissa kokeillaan koirien haku riistan löytämiseksi ja riistatyö maastossa olevalla villillä riistaeläimellä. Lisäksi kokeillaan koeluokista riippuen nouto, tiedotus, vesityö ja jälkityö. Huomiota kiinnitetään myös koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

Koeluokkia on kolme:

- Nuorten luokkaan saa osallistua koira, joka ei ole täyttänyt 22 kuukautta eikä ole kilpaillut muissa luokissa.
- Avoimeen luokkaan saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan.
- Voittajaluokkaan osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa.

Palkitsemisperusteet:

Kaikissa luokissa käytetään laatuarvostelua ja annetaan niin monta ensimmäistä, toista ja kolmatta palkintoa kuin koirien saamat pistemäärät edellyttävät.

Palkintosijojen vähimmäispistemäärät kaikissa luokissa ovat samat:

- Ensimmäinen palkinto, vähintään 80 pistettä, maksimipisteet 100 pistettä.
- Toinen palkinto, vähintään 60 pistettä.
- Kolmas palkinto, vähintään 40 pistettä.

Tullakseen palkituksi nuorten luokassa, koiran on saatava hyväksytyt arvosana hausta ja riistatyöstä. Tullakseen palkituksi avoimen luokan ensimmäisellä palkinnolla koiran on saavutettava hyväksytyt arvosana jokaisesta osasuorituksesta. Tullakseen palkituksi voittajaluokassa koiran on saatava hyväksytyt arvosana jokaisesta osasuorituksesta. Lisäksi ensimmäisen palkintosijan edellytyksenä on riistatyön arvosanan oltava vähintään 2.

Koirien arvostelu

Eri rotuihin kuuluvat koirat arvostellaan samojen perusteiden mukaan ottaen huomioon rotukohdattaiset eroavat ominaisuudet. (esim. Spinone ja bracco italiano saavat hakea muista poiketen raavamalla).

Nuortenluokassa kiinnitetään eniten huomiota koiran synnynnäisistä taipumuksista johtuvaan suorituskykyyn. Koirien arvostelussa huomioidaan: haku, riistatyö, nouto, vesityö, jälkityö, tiedottaminen ja petoeläintyöskentely.

Koirakohtaisessa pöytäkirjassa tuomari arvio hausta: juoksuvauhdin, päänasennon, tuulenkäytön,

maastonpeittävyuden, laajuuden, hakukuvion, yhteistyön, puurtamisen ja metsästyshalun.

Riistatöytäpahtumasta arvioidaan: seisontaherkkyys, seisonnan kiinteys, seisonnan kesto, eteneminen, paikallistaminen ja käyttäytyminen riistan karkottuessa.

Nostosuurituksessa arvioidaan: nouhalukkuus, kantaminen, pureskelu, luovutus, käyttäytyminen riistan pudotessa.

Tiedotusta arvioidessa kiinnitetään huomiota: seisonnasta irtoamiseen, irtoamisaika huomioidaan, ilmentäminen ja yhteydenpito palatessa linnulle.

Lisäksi kirjataan riistakosketukset, seisontojen ja niistä saatujen riistatöiden lukumäärä, tuloksettomat seisonnat, törmäykset, väliin jätöt ja karkotukset.

Merkitään myös ylös onko riistaa pudotettu ja onko riistana ollut peltokanalintuja / metsäkanalintuja.

Lisäksi kirjataan, jos koiran luonteessa on huomauttamista. Esim. se on vihainen muille koirille tai ihmisille, hätyyttää kotieläimiä tai poroja tai on paukkuarka.

Koirien tulokset tallennetaan saksanseisojakerhon tietokantaan, josta jalostusneuvojat, kasvattajat ja muut jalostusasioista kiinnostuneet saavat tärkeää tietoa koirien käyttöominaisuuksista jalostusta varten.(Heikkinen, P ja Naumanen R., 2005)

Suomalaisista stabyhounien käyttöominaisuuksista ei valitettavasti ole tietoa, sillä yksikään stabyhoun ei ole osallistunut KAER-kokeisiin.

4.4 Terveys

4.4.1 Rodulla havaitut tai kirjallisuudessa kuvatut sairaudet

Terveystiedot ja tiedot sairauksista perustuvat eri maiden kasvattajilta, harrastajilta, rotujärjestöiltä ja rotua harrastavilta yhdistyksiltä saatuihin tietoihin sekä virallisiin terveystutkimustilastoihin.

Lonkkaniveldysplasia

Lonkkanivelen kehityshäiriö (hip dysplasia eli HD) on polygeenisesti eli monigeenisesti periytyvä lonkkanivelten kehityshäiriö, jonka vaikeusasteeseen vaikuttavat myös kasvuaikaiset ympäristötekijät kuten ruokinta, liikunnan määrä ja kasvunopeus. Sitä esiintyy lähes kaikilla suurikokoisilla koiraroduilla. Lonkkaniveldysplasian kehittymisen tärkein vaihe on lonkkamaljakon muotoutuminen sen luutuessa koiran kasvuaikana. Lonkkamaljakon epänormaali muoto ja lonkkanivelen löysyys nuorella iällä johtavat eriasteisiin muutoksiin lonkkanivelessä ja nivelrikon kehittymiseen vanhemmalla iällä. Lievimmissä tapauksessa nivelessä esiintyy vähäistä löysyyttä, lievää lonkkamaljakon mataluutta ja lievää epäsymmetrisyyttä. Nivel ei ole täysin yhdenmukainen: reisiluun pää ei istu täydellisesti lonkkamaljakon muodostamaan kuppiin. Lievä dysplasia voi olla käyttökoirallakin lähes oireeton. Jos niveleen kehittyy dysplasian seurauksena nivelrikkoa eli degeneratiivisen nivelsairauden merkkejä, voi koiralla olla merkittäviä kipuja, varsinkin rasituksen jälkeen. Lonkkaniveldysplasiaa ei voida leikkauksella parantaa.

Suomen kennelliiton arviointiasteikolla virallisten lonkkakuvien (rtg) arvioinnissa aste A on täysin terve, B tarkoittaa lievää löysyyttä, mutta on kuitenkin vielä terveeksi luokiteltavissa, C-asteessa on lieviä muutoksia lonkkanivelissä, mutta tämä ei yleensä rajoita metsästyskäyttöä, ellei johda nivelrikon kehittymiseen. D- ja E-asteessa nivelrikkomuutoksia nähdään jo röntgenkuvassa, ja ne aiheuttavat ongelmia varsinkin iän lisääntyessä. (Peltonen, M., 2004; Paatsama, S., 1991).

Suomessa ollaan tehty todella vähän lonkkakuvauksia stabyhouneille, ja muutamaa poikkeusta lukuunottamatta ainoat kuvatut löytyvät siitoskoirien joukosta. On kokonaisia pentueita, joista ei ole lonkkakuvattu yhtään koira. Lonkkakuvauksen raja-arvoksi olisi hyvä laittaa C ja pyrkiä toimimaan lähempänä Ruotsin mallia, missä jalostukseen käytetään vain tervelonkkaisia koiria. Kahta sairasonkkaista koira ei tulisi yhdistää. Lisätiedon saamiseksi tulisi stabyhounin omistajia kannustaa kuvauttamaan koiransa lonkat, vaikka koira ei olisi jalostuskäyttöön suunniteltukaan.

Taulukko 8. Lonkkakuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset 1.1.2000-7.11.2005

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2000	8	0	1	1	1	0	3
2001	24	1	1	1	0	0	3
2002	13	0	0	0	1	0	1
2003	8	0	0	0	0	0	0
2004	9	1	1	0	0	0	2
2005*	24	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	86	2	3	2	2	0	9

Lähde: KoiraNet, Suomen Kennelliiton tietokanta 7.11.2005

Vuosi	Kuvattuja	A	B	C	D	E
2000	37,5%	0,0%	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%
2001	12,5%	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%
2002	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
2003	0,0%					
2004	22,2%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2005*	0,0%					
Yhteensä	10,5%	22,2%	33,3%	22,2%	22,2%	0,0%

* Vuonna 2005 syntyneet koirat eivät ole JTO:n tekoheikellä vielä lonkkakuvausikässä.

Lähde: KoiraNet, Suomen Kennelliitto tietokanta 7.11.2005

Kannasta kuvattu v. 1997–2005 yhteensä 15 yksilöä eli vain noin 13,2 prosenttia. Kattavan ja vertailukelpoisen tiedon saamiseksi jalostusta varten on suositeltavaa, että useampi koira lonkkakuvataan. On myös suositeltavaa, että koiran jälkeläisiä lonkkakuvataan ennen kuin koira käytetään jalostukseen useampia kertoja (Taulukko 9). Rodun tämänhetkinen lonkkavikaprosentti on 44,4, mutta pienestä kuvattujen koirien määrästä johtuen todellinen tilanne voi olla mitä vain.

Taulukko 9. Stabyhounien lonkkaindeksi (07.11.2005)

Urokset	rek.nro	Jälkeläisiä	A	B	C	D	E
Canto	FIN31104/01B	36	0	0	1	0	0
Cesar Bauke v. Rinasburch	FIN44832/95C	14	0	0	1	1	0
Duke-Dunmore	S41743/98	12	1	1	0	1	0
Cassidy v. Maarheez's Hof	FIN14832/04	8	0	1	0	0	0
Häromi's Lotus L L of Anne	S29474/2003	7	0	0	0	0	0
Häromi's James Bond of Duke	S17714/2002	6	0	0	0	0	0

Addik fan't Gaelefjild	S24933/95	8	0	1	0	1	0
Rimme fan't Paradijske	SF48968/94D	8	0	0	3	1	0
Nartut	rek.nro	Jälkeläisiä	A	B	C	D	E
Nordwart Adella	FIN36875/97B	25	0	0	1	1	0
Ulbe fan't Paradijske	FIN38090/95C	23	0	1	3	2	0
Nordwart Belina	FIN40902/98C	18	1	1	0	1	0
Hazebad Sunny Floris	FIN22920/01B	15	0	1	0	0	0
Applehill's Antares	FIN27737/00D	7	0	0	0	0	0
Hazebad Corvus Shan	FIN33128/04B	5	0	0	0	0	0
Nordwart Beana	FIN40901/98C	4	0	0	1	0	0
Applehill's Apokalypsi	FIN27736/00C	2	0	0	0	0	0

Kyynärnivelen osteokondroosi ja kyynärniveldysplasia

Kyynärniveldysplasia on yhteisnimitys kyynärnivelen eri kasvuhäiriöille kuten osteokondroosi, fragmentoitunut *processus coronoideus* ja luutumaton *processus anconaeus*. Nämä periytyvät mahdollisesti erikseen.

Kyynärnivelen kasvurustoissa oireiden kehittyminen muistuttaa olkanivelen nivelruston osteokondroosia, jolloin kyynärpään sakara (*Processus anconaeus*) irtoaa tai kyynärnivelen/olkavarren sivulisäke (*Processus coronoideus*) irtoaa tai rapautuu. Kyseisten häiriötilojen syntymekanismista on kaksi teoriaa: 1) ovat seurausta OCD-tyyppisestä vauriosta tai 2) ovat olka- ja kyynärluiden epäsuhtaisen kasvun aiheuttaman nivelen epämukaisuuden aiheuttama trauma. Lisäksi luutumisen ja kehityshäiriöitä esiintyy varsinaisen kyynärnivelen nivelosan muodostavissa olkavarren ja kyynärvarren nivelpäissä.

Nykykäsityksen mukaan alttius osteokondroosin kehittymiseen periytyy useasta tekijästä johtuen, polygeenisesti eli monigeenisesti ja sairauden läpätunkevuus vaihtelee (epätäydellinen penetranssi). Ympäristötekijöillä katsotaan olevan suurempi vaikutus osteokondroosin kuin lonkkaniveldysplasian kehittymiseen. Osteokondroosin kehittymiseen altistavana tekijänä on luuston nopea kasvu, jota liian runsas ruokinta vielä tehostaa. Liian runsas liikunta on usein mukana.

Kyynärniveli on koiran tärkeä voimansiirtokohta, johon kohdistuu voimakas rasitus. Kyynärnivelen rakenne on erittäin monimutkainen, eikä kyynärnivelen luutumisen ja kehityshäiriöitä yleensä pystytä leikkauksella parantamaan (Paatsama, S., 1991).

Virallisen tutkimuksen tuloksena kyynärnivelen dysplasia jaotellaan muutosten mukaan kolmeen asteeseen (1-3), kun taas terve normaali kyynärpää saa tutkimustuloksen nolla (0).

Kaikki nivelrikkomuutokset kyynärnivelistä eivät ole perinnöllisiä, iäkkäämmillä, ikänsä harrastuskäytössä olevilla koirilla voi tulla muutoksia niveliin kulumisen vuoksi. Kaksi kolmasosaa koiran painosta on etupään varassa. Stabyhoun on edestä melko raskarakenteinen, jolloin etupää joutuu esimerkiksi hypyissä ottamaan vastaan suurta painoa. Kyetäkseen täysipainoiseen työkentelyyn erilaisissa harrastuslajeissa, tulisi jalostukseen käyttää kyynärnivelistään terveitä koiria. Stabyhounin kotimaassa Hollanissa kiinnitetään erityistä huomiota kyynärniveldysplasiaan, myös Suomessa olisi hyvä kiinnittää asiaan huomiota. Saksanseisojakerhon kirjaamissa näyttelykertoimuksissa on ollut mainintoja hieman löysistä ja pehmeistä etuosista, millä voi olla yhteyttä kyynärniveldysplasiaan.

Epilepsia

Epilepsialla tarkoitetaan aivojen toiminnan häiriötä, joka ilmenee säännöllisesti toistuvina kouristuskohtauksina. Kohtausten välillä koira on täysin terve. Sairaus ilmenee ensimmäisen kerran

yleensä suunnilleen yhden ja kolmen ikävuoden välillä. Epilepsiaa on todettu monilla koiraroduilla, ja joillakin se on osoittautunut autosomisesti, resessiivisesti periytyväksi. Sitä on pidettävä perinnöllisenä myös muilla roduilla, joissa sairautta esiintyy tietyissä ”linjoissa”. Tämän vuoksi ei epilepsiaa sairastavia koiria, eikä koiria, joilla on epilepsiaa sairastavia jälkeläisiä, saa käyttää siitokseen. Suomen stabyhounkannassa on diagnosoitu muutamia epilepsiatapauksia.

PRA

PRA tarkoittaa hitaasti etenevä verkkokalvon surkastuma. PRAta on stabyhouneilta ilmoitettu muutamia yksittäisiä tapauksia rodun kotimaasta Hollannista. PRA:n periytyminen stabyhounilla ei ole täysin selvillä, mutta ongelmia aiheuttaa sairauden puhkeaminen vasta vanhemmalla iällä - sairastuneella tai kantajaksi todetulla koiralla voi olla jo paljon jälkeläisiä. Tällä hetkellä tilastojen valossa ei ole tarpeen sisällyttää rodun PEVISAAan silmäpeilauspakkoa, mutta tilanteen seuraamiseksi kasvattajia ja koiranomistajia tulee rohkaista ilmoittamaan koirien mahdollisista terveysongelmista jalostustoimikunnalle nykyistä aktiivisemmin.

Hitaasti leviävä tai leviämätön kaihi (hc)

Perinnöllisestä kaihista on olemassa lukuisia eri tavoin periytyviä ja eri tavoin leviäviä muotoja eri koiraroduissa. Hollannissa on esiintynyt joitain yksittäisi kaihitapauksia, joiden laatu tai perinnöllisyys ei ole tiedossa.

4.5 Ulkomuoto

Tuomarit arvostelevat stabyhouneja näyttelyissä FCI:n voimassaolevan rotumääritelmän mukaisesti. Pienrotujen ongelmana voi olla, että näyttelyissä rodun edustajia on paikalla vain yksi tai muutama, jolloin rotutyypin arvioiminen saattaa olla varsin hankalaa. Suurissa näyttelyissä rotua arvostelemassa saattaa olla tuomareita sellaisista maista, joissa stabyhouneja on vähän tai ei lainkaan, tai rodun tuntemus on yleisesti varsin heikko. Tämä ei anna parhaita mahdollisia edellytyksiä arvostelulle. Suomessa rotujärjestön ulkomuototoimikunta perehdyttää ulkomuototuomareita pienrotujen arviointiin yhä enenevässä määrin

Ulkomuodossa noudatetaan virallista FCIn rotumääritelmää. Alkuperäisen rotumääritelmän FCI:n hyväksymispäivä on 30.05.1989. Käännös on hyväksytty SKL-FKK:n toimesta 26.05.1997.

4.5.1 Rotumääritelmä

Stabyhoun - seisova lintukoira

Yleisvaikutelma:

Vaatimaton, vankkarakenteinen ja pitkäkarvainen seisoja. Korkeuttaan pitempi, ei liian raskas- eikä liian kevytrakenteinen. Nahka on tiiviisti pinnanmyötäinen: ei löysää kaulanahkaa ja huulet eivät saa olla liian riippuvat.

Käyttäytyminen / luonne:

Isäntäväkeensä kiintynyt, pehmeä ja lempeä seuralainen. Älykäs, tottelevainen, helposti koulutettava ja vapautunut, hyvä vahtikoira. Ei äkäinen eikä näykkivä.

Pää:

Kuiva, sopusuhtainen runkoon nähden, vaikuttaa pikemminkin pitkänomaiselta kuin leveältä. Kallo- ja kuono-osa ovat yhtä pitkät.

Kallo-osa:

Hieman kaareva; ei kapea, mutta ei saa koskaan vaikuttaa leveältä. Kallo liittyy poskiin hieman kaartuen.

Otsapenger: Vähäinen.

Kirsu:

Perusväriltään mustilla koirilla kirsu on musta, ruskeilla ja oransseilla ruskea. Kirsu on hyvin kehittynyt, ei halkinainen; sieraimet ovat avoimet.

Kuono-osa:

Voimakas ja kirsua kohti kapeneva, ei kuitenkaan suippo. Sivulta katsottuna kuononselkä on suora, ei kupera eikä kovera. Kuono on leveä ja sieraimet avoimet.

Huulet:

Tiiviit, eivät riippuvat.

Hampaat / purenta:

Vahvat hampaat. Leikkaava purenta.

Posket:

Eivät voimakkaasti kehittyneet.

Silmät:

Keskikokoiset ja pyöreät; silmäluomet ovat tiiviit, sidekalvo ja vilkkuluomi eivät ole näkyvissä. Silmät eivät ole ulkonevat eivätkä syvällä sijaitsevat. Perusväriltään mustilla koirilla silmät ovat tummanruskeat, ruskeilla ja oransseilla ruskeat. Petolinnun silmät ovat virhe.

Korvat:

Melko alas kiinnittyneet; korvarusto ei ole voimakkaasti kehittynyt ja korva riippuu tiiviisti päänmyönteisesti kiertymättä. Voimakkaasti kehittyneet korvarustot, jolloin taite ei ole aivan korvan tyvessä ja korvat eivät siten ole täysin päänmyöntäiset, ovat virhe. Korvat ovat kohtuullisen pitkät ja muurastuksen muotoiset. Korvien hapsutus on rodulle tyypillinen, hapsut ovat pitkät korvan tyvessä ja lyhenevät kärkeä kohti; korvien alin kolmannes on lyhytkarvainen. Pitkän karvan tulee olla suoraa; hieman aaltoileva sallitaan, kihara karva on virhe.

Kaula:

Lyhyt ja pyöreä, liittyy ylälinjaan hyvin tylpässä kulmassa, joten pään asento on useimmiten matala. Niska hieman kaareva. Ei löysää leuanalus- eikä kaulanahkaa.

Runko:

Voimakas. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet ja takimmaisinkin hyvin kehittyneet.

Selkä:

Suora ja melko pitkä.

Lanne:

Voimakas.

Lantio:

Vain hieman viisto.

Rintakehä:

Edestä katsottuna melko leveä, syvyyttään leveämpi, joten eturaajat ovat melko kaukana toisistaan. Rintakehän alaosa on pyörästynyt, ei kuitenkaan lavan pohjan tavoin, eikä se ulotu kyynärpäiden alapuolelle.

Alalinja ja vatsa:

Vatsaviiva on hieman kohoava.

Häntä:

Pitkä, kintereisiin ulottuva. Ei korkealle kiinnittynyt; asennoiltaan riippuva, viimeinen kolmannes on hieman ylöspäin kaartunut. Koiran liikkeessä häntä kohoaa, mutta ei saa kiertyä. Hännän karvapeite on joka puolelta kärkeen asti pitkä, ei kihara eikä laineikas, ei hapsuinen vaan tuuhea.

Raajat**Eturaajat****Yleisvaikutelma:**

Eturaajat ovat suorat.

Lavat:

Tiiviisti rintakehän myötäiset. Lapaluut ovat taakse sijoittuneet ja hyvin kultautuneet.

Kyynärvarret:

Voimakkaat ja suorat.

Ranteet:

Eivät painuneet.

Käpälät:

Varpaat ovat hyvin kehittyneet ja kaartuneet. Käpälät eivät ole nk. kissan- eivätkä jäniksenkäpälät. Päkiät ovat paksut.

Takaraajat**Yleisvaikutelma:**

Takaraajat ovat voimakkaat ja hyvin kultautuneet.

Kintereet:

Matalat.

Väljalat: Lyhyet.**Käpälät:**

Pyöreät. Päkiät ovat hyvin kehittyneet.

Karvapeite

Karva:

Kauttaaltaan pitkää ja kiiltävää, ainoastaan lantion kohdalla karva voi olla hieman laineikasta. Pää on lyhytkarvainen. Etu- ja takaraajojen takaosan karva on hyvin kehittyntä, pikemminkin tuuhea kuin hapsuista. Jokseenkin kihara karvapeite viittaa risteytyksiin, eikä koiraa, jolla on sellainen karvapeite voida tunnistaa stabyhouniksi.

Väri:

Musta, ruskea tai oranssi valkoisin merkein. Pisteet ja / tai pilkut valkoisessa värissä ovat sallittuja.

Koko**Säkäkorkeus:**

Ihante säkäkorkeus uroksilla 53 cm ja nartuilla 50 cm.

Virheet:

Kaikki poikkeamat edellä mainitusta kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Huom. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

5. Yhteenvedo aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Stabyhounneilla ei ole ollut aikaisemmin tavoiteohjelmaa.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategia

Jalostuksen tavoitteena on laajentaa rodun geenipohjaa jalostuksen pitkäjänteisyyden ja koirien terveyden turvaamiseksi sekä pyrkiä säilyttämään rotun terveenä ja hyväluonteisena metsästys- ja harrastuskoirana.

Geenipohjaa pyritään laajentamaan kannustamalla tuonteihin ja keinosiemennyksiin tuontispermalla. Keinosiemennys koirien huonon luonteen tai lisääntymishaluttomuuden vuoksi ei ole hyväksyttävää. Saksanseisojakerhon jalostusneuvoja avustaa jalostusyhdistelmien valinnassa. Tuontien suhteen rodussa on sikäli hyvä tilanne moneen muuhun rotuun verrattuna, että sekä Hollannissa, Tanskassa että Ruotsissa koirien terveystilanteesta on saatavilla dokumentoitua tutkimustietoa.

Jalostukseen käytetään terveydeltään, luonteeltaan ja käyttöominaisuuksiltaan hyviä koiria. On huomioitava, että käyttökoira ei saa olla luonteeltaan arka. Käyttöominaisuudet olisi hyvä testata ainakin nuortenluokassa, jolloin pystytään näkemään perinnöllisiä taipumuksia. Jalostukseen käytettävien yksilöiden virheet tulee suhteuttaa koiran kokonaisuuteen nähden niin, että tavoitteena on rakenteellisesti terve ja käyttöön sopiva koira. Luonteessa olevia virheitä ei tule sallia.

Kasvattajien samoin kuin urosten omistajien tulee tiedostaa, että jokainen teetetty pentue on rodun jalostusta ja osaltaan vaikuttaa kannan rakenteeseen, ja siitä on kannettava vastuu. Olisikin ehdottoman tärkeää, että kaikki siitokseen käytettävät koirat täyttäsivät jalostuskoirille asetetut perusvaatimukset ja sen jälkeläisten tasosta olisi virallista tietoa ennen kuin koiraa käytetään uudelleen.

Tuomareille pyritään kouluttamaan oikea rotumääritelmän mukainen näkemys, joka auttaa jalostuskoirien valinnassa. Rotutyypin ja terveen rakenteen vastaisia piirteitä omaavia koiria ei tule palkita korkeimmilla palkintosijoilla. Koko rodun tasolla jalostusvalintojen tulisi ohjautua siten, että käyttökelpoinen materiaali hyödynnettäisiin mahdollisimman tarkoin ja tasaisesti, eikä ylikäytettäisi joitakin linjoja tai ns. siitosmatadoreja. Suomen Kennelliiton mukaan valtaroduilla riskinä voidaan pitää jo yli 3–5 prosentin jälkeläismäärää yhdeltä koiralta yhden sukupolven (4 vuotta) aikana, stabyhounneille tavoiteltava määrä olisi enintään 15 jälkeläistä/koira. Pienissä populaatioissa tulisi välttää myös tarpeetonta sukusiitosta

sekä pyrkiä pitämään koko populaation keskimääräinen sukusiitosaste alhaalla.

Jalostukseen pyritään käyttämään mahdollisimman korkealuokkaisia yksilöitä. Siitosyhdistelmää suunniteltaessa tulee ottaa huomioon yksilöiden terveys, luonne, käyttöominaisuudet ja ulkomuoto. Jalostusarvoa määriteltäessä kiinnitetään huomiota koiran oman laadun lisäksi myös sen jälkeläisten ja sukulaisten laatuun. Siitosuroksen ja -nartun mahdollisimman monelle jälkeläiselle tulisi tehdä jalostustarkastus. Rotujärjestö järjestää vuosittain ulkomuotokatselmuksen edellisenä vuonna syntyneille koirille Junkkarin yhteydessä, minkä lisäksi päänäyttelyn yhteydessä järjestetään jalostusuroskatselmus.

6.1 Visio

Rodun terveyden ja elinvoimaisuuden turvaamiseksi pyritään laajentamaan rodun geenipohjaa tuonneilla. Lonkkakuvattujen koirien määrä lisätään, jotta saadaan tietoa rodun kokonaistilanteesta. Kartoitetaan rodun muuta terveydentilaa. Lonkkakuvataan jalostukseen käytettävät koirat. Kahta sairasonkkaista ei tulisi yhdistää. Pidetään yksittäisten koirien pentumäärä kohtuullisena ja arvioidaan jalostuskoirien jälkeläisnäyttöä ennen uutta jalostuskäyttöä. Lisätään myös muiden kuin jalostukseen käytettävien koirien näyttely- ja mahdollisten koekäyntien määrää sekä lonkkakuvausprosenttia.

6.2 Rodun tavoitteet

Populaation kokonaistila ja rakenne:

Pitää populaatio geneettisesti mahdollisimman laajana ja terveenä. Vältetään lisäämästä koiramäärää laadun kustannuksella.

Luonne:

Säilytetään stabyhounin miellyttävä luonne. Jalostukseen ei tule käyttää arkoja tai aggressiivisiä yksilöitä.

Käyttöominaisuudet:

Stabyhounilta ei vaadita käyttökoetta rodun kotimaassa Hollannissa. Olisi hyvä, jos koirien käyttöominaisuuksia kuitenkin testattaisiin KAER-kokeessa.

Terveys:

Tavoitteena on terve, kestävä, monipuolinen työ- ja harrastuskoira. Pyritään säilyttämään rodun terveys ja elinvoimaisuus laajentamalla rodun geneettistä pohjaa. Lonkkakuvausprosenttia pyritään nostamaan.

Ulkomuoto:

Tavoitteena on rotumääritelmän mukainen, terve ulkomuoto. Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen ja rodulle tyypilliseen rakenteeseen.

6.2.3 Rodun strategia

Rotujärjestö pyrkii saavuttamaan asetetut tavoitteet jakamalla rodun harrastajille mahdollisimman paljon ja avoimesti informaatiota rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. Kasvattajia ja harrastajia rohkaistaan ilmoittamaan koirien mahdollisista terveysongelmista jalostustoimikunnalle ja hyödyntämään jalostusneuvojan ja jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä suunnitellessaan. Jalostustoimikunnan työstä tiedotetaan mm. Saksanseisojakerhon internetsivuilla sekä SSK:n lehdessä. Neuvoja, tilastotietoja tai muuta informaatiota tarvitessaan kasvattaja voi kääntyä jalostustoimikunnan puoleen. Jalostustoimikunnan työ perustuu tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan. Jokainen tapaus käsitellään yksilöllisenä ja harkinnan mukaan voidaan näistä ohjeista joustaa tai niitä voidaan tarvittaessa tiukentaa. Koko rotua koskevia tietoja pyritään julkaisemaan Saksanseisojakerhon jäsenjulkaisussa mahdollisimman paljon.

Populaation kokonaistilanne ja rakenne: Rotujärjestön nimeämä rodun vastuuhenkilö ja jalostusneuvoja tukevat kasvattajia yhdistelmien suunnittelussa ja tuonneissa. Suositaan tuonteja ja keinosiemennystä tuontispermalla populaation laajentamiseksi. Keinosiemennystä huonon luonteen tai astumishaluttomuuden vuoksi ei tule hyväksyä.

Luonne: Tuomareiden tulee koekertomuksissa ja näyttelyarvosteluissa huomioida entistä tarkemmin, mikäli koiran luonteessa on huomauttamista. Jalostukseen ei tule käyttää arkoja tai aggressiivisiä koiria.

Käyttöominaisuudet: Tuomareiden toivotaan kirjaavan koiran ominaisuudet koekertomukseen nykyistä tarkemmin, jotta saadaan tietoa koirien jalostusominaisuuksista. Kannustetaan harrastajia osallistumaan KAER-kokeeseen.

Terveys: Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Kasvattajia rohkaistaan käyttämään rodun vastuuhenkilön ja jalostusneuvojan apua yhdistelmiä ja tuonteja harkitessa tiedottamalla heille jalostustoimikunnan työstä mm. rotujärjestön internetsivuilla.

Ulkomuoto: Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen, rodulle tyypilliseen ja käyttötarkoitukseen sopivaan rakenteeseen.

Taulukko 10. SWOT-analyysi rodun tilasta

Vahvuudet <ul style="list-style-type: none">- Rotujärjestöllä toimiva organisaatio, joka mahdollistaa näyttely- ja koetoiminnan sekä tiedonkeruun- Saksanseisojakerhon tietokannassa paljon arvokasta tietoa- Hyvät suhteet ulkomaille sekä rotua harrastaviin yhdistyksiin että kasvattajiin- Avoin informaation jakaminen rotujärjestön ja Kennelliiton tietokannan kautta- Kattava terveystietojärjestelmä	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none">- Kapea geenipohja- Lonkkakuvattujen koirien pieni määrä- Ei KAER-kokeessa testattuja koiria- On paljon koiria, jopa kokonaisia tai lähes kokonaisia pentueita, jotka eivät ole käyneet näyttelyssä kertaakaan.- Edes kaikki jalostukseen käytetyt koirat eivät ole käyneet näyttelyssä ja/tai niitä ei ole lonkkakuvattu- Vähäinen yhteistyö rotujärjestön kanssa- Jalostustyössä ei nykyisellään hyödynnetä tarpeeksi jälkeläisnäyttöä.
Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none">- Kiinnostus tuonteihin	Uhat <ul style="list-style-type: none">- Geneettisen pohjan kapeneminen entises-

- Yhteistyö ulkomaisten rotua harrastavien yhdistysten ja kasvattajien kanssa - Pyritään kannustamaan muista koiraharrastuslajeista kiinnostuneita myös metsästyksen pariin.	tään - Valtarotujen jalkoihin jääminen - Rodun suosion mukanaan tuomat negatiiviset asiat kuten kannan nopeasta lisääntymisestä johtuva geenipohjan kapeneminen. - Rodun suosio saattaa edistää rodun kasvatusta terveyden ja kannan geneettisen pohjan kustannuksella.
---	--

Taulukko 11. Varautuminen tulevaisuuden ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Pentukysyntä romahtaa	Rodun terveys heikkenee. Rodun vähäinen tunnettuus vähäisen näyttely- ja koeaktiivisuuden vuoksi.	Panostetaan yhdistelmien terveyteen ja hyvään luonteeseen. Edistetään rodun tunnettuutta osallistumalla KAER-kokeisiin ja muihin harrasteisiin.	Käytetään jalostukseen terveistä linjoista olevia terveitä ja hyväluoteisia yksilöitä. Kasvattajien tulee aktivoita pentujen ostajia myös julkiseen koirien testaukseen.	Jalostus vaikeutuu kysynnän puuttuessa
Terveys heikkenee	Kapea geneettinen pohja, huonot yhdistelmät, matadorien käyttö jalostuksessa, jalostukseen käytettäviä koiria ei testata. Jälkeläisnäyttöä ei hyödynnetä	Kerätään tietoa koirien terveydestä ja tiedotetaan kasvattajia. Aktiivinen yhteistyö kasvattajien ja jalostustoimikunnan välillä.	Suositaan tuonteja ja keinosiemennyksiä tuontispermalla, kannustetaan kasvattajia hyödyntämään jalostustoimikunnan palveluita ja kokemusta.	Jalostus vaikeutuu ja kysyntä laskee, rotu ei enää sovellu alkuperäiseen käyttöönsä.

7.Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Strategisten toimenpiteiden toteutumisen seuranta

Populaation kokonaistila ja rakenne: seurataan jälkeläismäärä/yksilö. Seurataan tuontikoirien ja tuontispermakeinosiemennysten määrää. Seurataan jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista ja kasvattajien sitoutumista ohjelmaan. Raportoidaan tilanteesta vuosittain rotujärjestön puitteissa. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Luonne: seurataan kokeisiin ja näyttelyihin osallistuneiden koirien määrää. Seurataan, mikäli huomautettavaa koirien luonteissa ilmenee. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Käyttöominaisuudet:

Rodulta ei vaadita käyttötulosta sen kotimaassa. Koirien omistajia ja kasvattajia kannustetaan kuitenkin kokeisiin. Seurataan KAER-kokeeseen osallistuneiden koirien määrää.

Terveys:

Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Seurataan tiedottamisen toteutumista. Seurataan lonkkakuvattujen koirien määrää ja laatua. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Ulkomuoto:

Lähteinä käytetään rotujärjestön vuosikirjaa ja terveystarkastusten vastauksia tai muuta kautta saatua tietoa. Näyttelyihin osallistuneiden koirien tulokset ja arvostelut julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa. Seurataan rakenteen terveyttä ja rodunomaisuutta, sekä puututaan mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin tiedotuksella. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Tavoiteohjelmassa asetettujen päämäärien saavuttaminen

Populaation kokonaistila ja rakenne: tavoitteena on, että jälkeläismäärä/yksilö enintään 21 pentua viiden edeltävän vuoden aikana syntyneistä pennuista. Syntyneiden pentueitten sukusiitosprosentti on suositusten mukaan enintään 6,25 prosenttia (serkusparitus). Poikkeuksista on neuvoteltava jalostustoimikunnan kanssa. Seurataan matadorilinjaisten koirien jalostuskäyttöä ja kannustetaan tuonteihin. Pyritään laajentamaan geenipohjaa tuontikoirien tai -sperman avulla. Koska Suomen stabyhounkannan keskinäinen sukusiitosaste on korkeahko, tuontikoirien yhdistäminen pelkästään nykyiseen kantaan ei ole kestävä ratkaisu, mutta jos lähivuosina tuontikoiria yhdistetään erityisesti keskenään, saamme muutamassa vuodessa käyttöömmme enemmän uutta jalostusmateriaalia.

Luonne:

Jalostukseen käytettävät yksilöt testattava näyttelyssä vähintään avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa. Jalostukseen ei käytetä koiria, joiden luonteessa on ollut useamman kerran huomauttamista arkuuden tai aggressiivisuuden vuoksi.

Käyttöominaisuudet:

Kannustetaan koirien omistajia ja kasvattajia testaamaan koiransa KAER-kokeessa.

Terveys:

Lonkkakuvattujen koirien osuus nostettava vähintään 20 prosenttiin. Tällä hetkellä lonkkakuvattujen stabyhounien määrä on noin 10 prosenttia kannasta.

Ulkomuoto:

Jalostukseen käytetyt koirat ovat saaneet näyttelyssä avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa vähintään maininnan ”hyvä”, joka ei ole tullut huonosta luonteesta johtuen.

Lähdeluettelo:

Kirjalliset lähteet

- Fossum ym. 2002. *Small Animal Surgery*. 2nd edition, Mosby.
- Hazewinkel 2003. *Elbow dysplasia: Clinical aspects and Screening programs*. In: Proceedings of the 28th world congress of the World Small Animal Veterinary Association.
- Heikkinen, P. & Naumanen, R. 2005. KAER-kokeet. Kirjallinen tiedonanto 11.1.2005.
- Koskentalo, Helena 2003. *Parempaan pentutulokseen*. Gummerus.
- Mäki, Katariina & Ekman Tarja. *Terveempien koirarotujen puolesta - sukusiitosdepressiota ja matadorijalostusta vastaan*.
- Paatsama, S. 1991. *Suuri Suomalainen Koirakirja*. Otava.
- Peltonen, Martti 1999. *Arvoisa kasvattaja –tiedote*. Saksanseisojakerho ry.
- Peltonen, Martti. 2004. *Saksanseisojille esiintyneet viat ja sairaudet*. Kirjallinen tiedonanto, joulukuu 2004.
- Rouhiainen, Jukka. 2005. *Seisojan tavoiteltava luonne*. Kirjallinen tiedonanto 13.01.2005. Saksanseisojakerho ry. *Jalostuskoirien laatuvaatimukset*.
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2000
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2001
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2002
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2003
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2004
- Sundgren, Per-Erik 1993. *Lemmikkieläinten jalostus*. Suomen Kennelliitto.
- Svenska Stabyhounklubben. Jalostusohjelma 2005.

Elektroniset lähteet

- <http://www.animaleyecare.net/diseases/pr.htm>
- <http://www.canine-epilepsy.net/>
- http://www.o-vet.fi/html/default_dysplasia.htm
- <http://www.saksanseisojakerho.fi/html/tietokannat.htm>
- <http://www.kennelliitto.fi/FI/KoiraNet>

Järjestö- ja henkilölähteet (tiedot eri maiden kannoista)

- Dansk Kennel Club
- Dansk Stabyhoun Klub
- Nederlandse Vereniging voro Stabij- en Wetterhounen, Mw. L. Molenaar-Wiljma, suullinen tiedonanto 2.2.2006.
- Svenska Stabyhounklubben
- Verband fuer das deutsch Hundewesen (VDH)